

22.11.2022

Dno OUKA/13188/00.04.00/2022

Sisäministeriö

kirjaamo.sm@govsec.fi
nina.vienonen@govsec.fi.

Viite: Lausuntopyyntönnö 14.10.2022 (VN/6188/2021-SM-16)

Lausunto hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuutta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviota koskevasta asetusuunnoksesta

Sisäministeriö on käynnistänyt hankkeen, jonka tarkoituksena on valmistella sisäministeriön asetus hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuutta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviota varten. Asetuksen tavoitteena on yhdenmukaistaa hyvinvointialueiden seurannan ja selvityksien sisältöä sekä aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioiden sisältöä. Asetuksessa annettaisiin tarkemmat määräykset hyvinvointialueiden seurannan vähimmäistietosisällöstä, hyvinvointialueiden selvityksiin tulevista tiedoista sekä ajankohdasta, jolloin selvitys on toimitettava sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle. Valmistuneesta asetusuunnoksesta pyydetään muun muassa pelastuslaitosten lausuntoa, joka on Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen osalta seuraava:

Asetusuunnoksesta yleisesti

Asetusuunnos sisältää läpileikkauksen hyvinvointialueen pelastustoimen palveluista ja edellyttää kattavaa raportointia aina palveluiden riski- ja tarveperusteisuudesta palveluiden toteutumiseen saakka. Raportoinnin sisältövaatimuksiin kuuluu perinteisiä toteumia (määrä, viiveet, henkilötyövuodet, kustannukset jne.) sekä myös haastavampia, palveluiden laatuun ja vaikuttavuuteen liittyviä toteumia.

Raportointia helpottaa, jos asetukseen tai mahdolliseen raportointiohjeeseen kirjattaisiin asiakohdittain raportoinnin odotettu sisältömuoto. Halutaanko esimerkiksi numeerinen vastaus vai sanallinen selvitys. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että suureen osaan raportoitavista asioista voidaan vastata vain sanallisella selvityksellä. Mitä enemmän on sanallisia selvityksiä, sitä vaikeammaksi tulee hyvinvointialueiden keskinäinen vertailu. Tämä aiheuttaa haasteita niin aluehallintovirastojen ja sisäministeriön, kuin myös hyvinvointialueiden työlle, joilta edellytetään hyvinvointialueiden keskinäistä vertailua ja vertailutiedon hyödyntämistä.

Asetusuunnos tarvitsee tuekseen jonkinlaisen raportointiohjeen. Esimerkiksi sisältyykö pelastusviranomaisen suorittamat valvontakäynnit ohjauksen ja neuvonnan raportointiin? Osa raportoijista voi todeta, että ei, koska valvonta raportoidaan erikseen. Osa taas voi todeta, että kyllä, koska ei ole sellaista valvontakäyntiä, johon ei sisältyisi jossain muodossa ohjausta ja neuvontaa. Hyvinvointialueiden keskinäinen vertailu edellyttää raportointiin yksiselitteiset ohjeet.

2 §, Pelastustoimen palveluiden saatavuus

Asetusuunnoksen 2 §:n perustelutekstissä on seuraava kappale: *"Jotta palvelut voidaan toteuttaa palveluihin oikeutettujen tarvetta vastaavasti, on järjestämisvastuussa olevan selvittävä mitä palveluja hyvinvointialueella tarvitaan ja miten paljon niitä käytetään."* Tähän liittyen on huomattava, että hyvinvointialueen pelastustoimen on ehdottomasti saatava käyttöönsä kaikki tarpeelliset tietoaineistot, joita palvelutarpeen ja myös riskitekijöiden selvittäminen vaatii. Muun muassa pelastuslaitosten riskianalyysiryhmä on ollut hyvin huolissaan riskiarviotyössä ja palvelutuotannon suunnittelussa

22.11.2022

Dno OUKA/13188/00.04.00/2022

tarvittavien tietoaaineistojen saatavuudesta. Tietoaaineistot on saatava henkilön (VTJ-aineisto, jossa vähintään sijaintitieto, sukupuoli ja syntymävuosi) ja kiinteistön (pistemäisenä tietona ja/tai riskiruutuaineistoon sidottuna kaikkien kiinteistöjen kerrosala, pääasiallinen käyttötapa, työpaikat jne.) tarkkuudella. Tietoaaineistot on saatava ajantasaisina. Palvelutarpeen selvittämistä koskevat vaatimukset voidaan unohtaa, jos ministeriö ei saa järjestettyä pelastustoimelle tarvittavia tietoaaineistoja. Tietoaaineistojen puute tai rajallisuus vaarantaa vakavasti myös pelastustoimessa tehtävän riskianalyyysityön ja siten koko palvelutarpeen määrittämisen perustan.

Pelastustoiminnan valmiuden ja toteumien raportoinnissa esiintyy määrittely ”alueen eri osissa”. Tarkoittaako tämä toteumia paloasemittain vai isommissa kokonaisuuksissa? Raportointia helpottaa ja yhdenvertaistaa, jos ”alueen eri osissa” -määrittelyä avataan. Onko kyseessä pelastustoimen hallinnolliset alueet vai esimerkiksi tarkasteltavan toimintakyvyn (savusukellusvalmius, vesipelastusvalmius...) tehokas vaikuttavuus toimintavalmiusajan näkökulmasta? Tuleeko aina käyttää samaa maantieteellistä aluetta vai tarkasteltavan toimintakyvyn mukaisesti määräytyvää maantieteellistä aluetta?

6 §, Pelastustoimen palveluiden taloudellisuus ja tuottavuus.

Asetusluonnoksen 6 §:n perustelutekstissä todetaan tuottavuuden kasvattamisen välttämättömyys. Tekstissä todetaan muun muassa, että ”pelastustoimen menojen kasvun hillintä edellyttää pelastustoimen palvelutarpeiden sekä suorituskyvyn arvioimista ja resurssien kohdentamista arvioinnin tulosten perusteella.” Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että pelastustoimen kustannuksia aiheuttavat suorat lakisääteiset vaatimukset sekä etenkin pelastustoiminnan järjestämistä koskevat vaatimukset. Pelastustoimialan kustannusten hillitsemisessä keskeisin rooli on säädösten ja ohjeistusten valmistelijana sisäministeriöllä. Monissa asioissa vaatimukset on kirjattu siten, että hyvinvointialueen pelastustoimen taloudellinen liikkumavara on hyvin vähäistä.

7 §, Hyvinvointialueen selvityksen toimittaminen sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle.

Asetusluonnoksen mukaan hyvinvointialueen selvityksen tulisi olla sisäministeriön ja aluehallintovirastojen käytössä vuosittain kesäkuun alkuun mennessä. Oulu-Koivismaan pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan aikataulu on realistinen. Kuluneen vuoden toteumat ovat siten valmiit, että raportointiin jää riittävästi aikaa.

Petteri Helisten
pelastusjohtaja
044 703 8601
petteri.helisten@ouka.fi

Tomi Honkakunnas
riskienhallintapäällikkö
044 703 8608
tomi.honkakunnas@ouka.fi

